

Ontwikkelen van eigen kracht

Gemeenten, zorgaanbieders en onderwijs moeten er sinds 2015 samen voor zorgen dat jongeren veilig en gezond kunnen opgroeien. Het ontwikkelen van eigen kracht en eigen regie is daarbij een kernbegrip. ST-RAW brengt enerzijds wetenschap dichterbij praktijk en beleid en zet anderzijds praktijk en beleid aan tot reflectie. Coördinator Wilma Jansen brengt de lijntjes bij elkaar.

In deze serie presenteren wetenschappers een breed palet aan inzichten en visies over zelfmanagement. Deze vierde aflevering gaat in op de vraag welke kennis gemeenten en praktijkinstellingen nodig hebben bij hun nieuwe rol in het jeugdstelsel. ST-RAW (www.st-raw.nl) brengt die partijen samen.

Onderzoek naar effectiviteit interventies helpt om beperkte middelen efficiënt in te zetten

Jansen en haar collega's gebruiken het woord zelfmanagement overigens zelden. Zij spreken doorgaans over de eigen kracht van jongeren en gezinnen, over eigen regie en zelfverantwoordelijkheid nemen. Of zelf bepalen hoe je hulptraject eruitziet. Dat gebeurt bijvoorbeeld bij een methodiek als 'Mijn Pad'. Een begeleidingsmethodiek voor jongeren met ernstige gedragsproblemen in de residentiële jeugdzorg. 'Mijn Pad' is een soort routeplanner die jongeren op weg naar zelfstandigheid helpt om meer regie te krijgen over hun leven.

Jansen: "In feite is het een vragenboekje en een app die eigendom zijn van de jongere zelf. Waar willen ze het met hun hulpverlener over hebben? Wat willen ze veranderen? En welke stappen zijn daarvoor nodig?"

Het is een van de talrijke projecten die bij wijze van spreken onder de academische werkplaats hangen, legt Jansen uit. "Wij hebben veertien kennispartners, die samen veel onderzoek hebben gedaan en over veel kennis beschikken. Die kennis brengen we samen en delen we om zo het werkveld verder te helpen."

Winst

De transformatie in de jeugdzorg moet ertoe leiden dat zoveel mogelijk kinderen in de regio Rijnmond zich kansrijk ontwikkelen. Om de transformatie te ondersteunen stroomlijnt ST-RAW zijn werk via vijf projecten. Jansen geeft een voorbeeld van een interventie uit het project 'De kracht van preventie'. De eerste drie artikelen van deze serie lieten zien hoe belangrijk steun van de omgeving is bij zelfmanagement. Ook bij 'Ouders in actie', ontwikkeld door het Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond, komt dat naar voren. "Bij deze interventie ondersteunen getrainde vrijwilligers groepen ouders bij de opvoeding en opbouw van een goed sociaal netwerk. De interventie wordt door ons bestudeerd, geëvalueerd en doorontwikkeld. Door onze samenwerking met het lectoraat ver-

Zelfmanagement in De Eerstelijns en op ZorgenZ

Dit is de vierde aflevering van een achtdelige serie waarin we verschillende aspecten van zelfmanagement verkennen. Naast deze verdiepende publicaties verschijnen online op ZorgenZ artikelen met een meer praktisch karakter.

ZonMw deed de afgelopen jaren onderzoek, zette ontwikkelprojecten in gang en wil de resultaten onder de aandacht brengen van eerstelijnszorgverleners en -bestuurders.

Wilma Jansen is coördinator van Samen Transformeren Rotterdamse Academische Werkplaats (ST-RAW), en kennismakelaar Jeugd en Transformatie Sociaal Domein bij de gemeente Rotterdam. Jansen onderstreept dat de eigen kracht van jongeren en gezinnen in alle activiteiten van de werkplaats het uitgangspunt vormt. ST-RAW wordt mede mogelijk gemaakt door ZonMw, die in totaal twaalf werkplaatsen (mede)financiert.

*Informatie en rapporten over zelfmanagement vindt u op de website van ZonMw: www.zonmw.nl/zelfmanagement.
Informatie over academische werkplaatsen: www.zonmw.nl/awtj*

ST-RAW ondersteunt de transformatie in de jeugdzorg, die ertoe moet leiden dat zoveel mogelijk kinderen in de regio Rijnmond zich kansrijk ontwikkelen.

loskunde en geboortezorg van Hogeschool Rotterdam kan de aanpak van informele opvoedingsondersteuning ook verder ontwikkeld worden voor gebruik door aanstaande ouders.” Winst dus, want zo kan preventie in een nog vroegere levensfase worden ingezet. “Bovendien levert de samenwerking een vertaling op van de kennis uit het project naar het curriculum van toekomstige professionals in opleiding.”

Kennisateliers

‘Doen we de juiste dingen?’ is een ander project. Weten wat werkt, waarom, bij wie wel en bij wie niet onder welke omstandigheden is belangrijk om cliënten goed te kunnen helpen, vertelt Jansen. “Onderzoek naar de effectiviteit van interventies en methodieken helpt om de beperkte middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Het is belangrijk om de *evidence base* te verkrijgen. Die kan ook vanuit de praktijk opgebouwd worden, door als professional en hulpaanbieder de uitkomsten van hulp en ondersteuningsprojecten goed te monitoren. En bij bewezen werkzaamheid best practices te

vormen. Hier hoort natuurlijk bij dat wat niet werkt, wordt vervangen door wat wel werkt.”

Een van de manieren waarop ST-RAW kennis deelt en doorgeeft is via kennisateliers en mini-symposia. Zo bogen tijdens een mini-symposium in februari 2017 zorgprofessionals, beleidsmakers, onderzoekers, studenten en vrijwilligers zich over het thema ‘Samen in de wijk!’. Hoe kunnen we de eigen kracht van jongeren en gezinnen versterken? En wat is de beste manier om preventie van opvoedproblemen zo dicht mogelijk bij de ouders vorm te geven? Daarbij kwam onder andere naar voren dat ouders en kinderen een meer actieve rol moeten krijgen in samenwerking met de gemeente, professionals en instellingen. Ook bleek dat vrijwilligers veel taken in zorg en welzijn kunnen overnemen, maar wel in samenspel met beroepskrachten.

Bij het kennisatelier ‘Eigen kracht benutten in de jeugdhulpverlening’ kwam een methodiek ter sprake die jeugdhulpaanbieder Hestia inzet voor meisjes die het slachtoffer zijn van loverboys. “Het vergroten van de eigenwaarde, weerbaarheid en zelfbepaling staan centraal. Er wordt goed geluisterd naar wat de meisjes nodig hebben. Samen met hun hulpverlener gaan ze op zoek naar wat sterker en weerbaarder maakt. En ook hier wordt het netwerk in positie gebracht om hen te ondersteunen.”

Geen ivoren toren

Jansen stelt dat het delen van best practices een goed hulpmiddel is voor gemeenten en professionals bij het stimuleren van de eigen kracht van jongeren en gezinnen. “We weten veel met z’n allen, maar die kennis is versnipperd. Alleen door kennis samen te voegen en te delen over de domeingrenzen heen, kunnen we gezamenlijk bepalen wat de beste manier is om verder te gaan met de transformatie. De jeugdhulp en het sociaal domein zijn ingrijpend veranderd en het integraal werken met wijkteams is een nieuw fenomeen.”

ST-RAW zorgt samen met kennispartners, ouders en kinderen voor een stevig kennisfundament in de regionale jeugdhulpketen. Het is bepaald geen ivoren toren van wetenschap, verklaart Jansen lachend. “Bij projecten en ook bij de kennisateliers treffen onderzoekers en cliënten elkaar. Iedereen komt samen.” <<

Tekst: Els van Thiel

Foto: Thinkstock